

konferenco zunanjih ministrov - „New York Times“ pravi, da je sovijski odgovor dvoumen in nesprejemljiv

LONDON, 5. — Britanska vlada se je danes sestala pod predsedstvom Atleeya, Razpravljali so o sovjetskem razvoju, ki bi ministri lahko temeljito načeli razna vprašanja, prav pa jim je nadaljevali razgovore zaščito na delu na kmetske delavce. Zahodna Nemčija je zaprosila za sprejem v to organizacijo. Na lanskem zasedanju

ružen svetovne vojne – je, da zapusti napadalno politiko, ali pa da ne vse strani priznaje nujno stanje in pri tem računata, da se

List piše, da vztrajanje Mo-
sve, naj se postavi na dnevni
red konference starih zunanjih
ministr

Venizelosove izjave o razgovorih s Turčijo

...resitev čim dalje zavlekla. Zastavila upravljanje, kaj Kijevo in Rusi pravzaprav pri- nalagajo od nadaljevanja ko- resitev.

na imajo tudi Rusi dovolj
samo, da se boje spora s
tiskalo. Kar pa se tiče Mo-
jo lahko samo veseli, da
no 20

...oklanja sestanek, na katerem l. Med glavnimi vprašanji, ki

**Med aretiranimi sta član in kandidat CK KP Bolgarije - Protijugoslovanski proces v Sofiji - San-
ta Cruz odobrodoletni.**

...realnega sveta OZN, deleži
republike Čile pri Združenih
narodih. Herman Santa
se je mudil v Jugoslaviji
več dni. ***
...širjenje blagovne izmenjave
med obema deželama,
R. R. Anglija ne bi bila po mnenju
opazovalcev popolnoma proti
tovi da ne bi prislo do novih
zbranih čet v Severni Koreji.

„Bila era oseba obsoje-
na smrt, dva pa na daljše
porokne kazni. Obtoženi so bili
tudi po navodilih „naših“ slovan-
skih, ki so bili v taboru, ki
ložav v KP Indije in nedavno
ostavko Radesvara Raqa, glav-
nega sekretarja partije, „Bor-
ba“ poudarja, da je bil Ra-

V nadaljevanju zagrebskega procesa proti skupini ustaških zarotnikov je obtoženec Vladimir Vukobratović, rojen 1914 v Zagrebu, izjavil, da je čona B, ki je ide. alno del naše province, ločen od Trsta in Italije in podvržena italijanski zasedbi, ki

Poljski govori se dejstvo, da je bila sabotaža v podjetju Polmilskega Milena v podjetju Polmilskega Milena izvršena že 2. avgusta lanskega leta, to je pred šestimi meseci. Če bi bil proces se nadaljuje. Iz Budimpešte se izve, da je jugoslovanski odpravnik, nosil je z idealnimi mejo na Mirni, ki je tako imenuje, ker za čas saboteže, sedanje Istrsko očejeje ni spadal pod tržaško oblast. In groza, kaj naj bi bila ta akcija? Poljski tiči krogi in »korobne plastin« zivito zahtevajo prehod od protesta k akciji. In groza, kaj naj bi bila ta akcija? Poljski tiči krogi in »korobne plastin« zivito zahtevajo prehod od protesta k akciji. In groza, kaj naj bi bila ta akcija? Poljski tiči krogi in »korobne plastin« zivito zahtevajo prehod od protesta k akciji.

Stariš otrok: ki so bili junja
1950 romanski, obojni organi
pri Bell Gradi, v njih
loste niso spustili, so se
mehčarini, B. B. B. B. B.

Ameriški poslanik Grady poziva petrolejsko družbo, naj takoj začne pogajanja

Glede plačila pristojbin, ki jih družba dolguje Perziji za koncesije iz Grady izjavil da

je Velika Britanija kupila petrolej, ki se pridobiva v Iranu. Ameriški poslanik v Teheranu Grady je danes na tiskovni

RI V WASHINGTON

Koreji pred preiskovalno komisijo senata

Arthur v lanskem novembru uprli nasvetu Anglije, Francije in Kanade, da bi določili nevtralandno področje v Severni Koreali. Konstatirala vlada pa formulirala bolj predstavlja težnje Kitajske kot pa pekinška vlada. Po tem govoru je moral Acheson pojasniti, da te izjave ne pomenijo, da se zavezujejo, da ne bodo napadli Koreje.

Bilanca

ZDA z vetom uprle sprejemu
LR Kitajske v OZN, je Ache-
son izjavil, da se ZDA ne bodo
poslužile pravice veto, razen če

samo z izmenjanimi imeni — pa razglašala v devetkolonskem naslovu tudi «Unità». Slika, ki smo jo doživeli že po 27. maju,

namani z drugimi priznavami, članicami OZN, ki imajo čete na Koreji». Končno je Acheson deklariral, da Truman lahko pošlje na Korejo 250 tisoč ameriških vojakov, če bodo potrebni. Če bi se ameriške sile razširile na celotno Korejo, bi to pomenilo, da bi se vojske vzhodnih in zahodnih zaveznikov razširile na celotno Korejo. Če bi to bilo, bi to pomenilo, da bi se vojske vzhodnih in zahodnih zaveznikov razširile na celotno Korejo.

sito in rešeto

Senator Sanna
in zgodovina

črta. Se prej — 18. februarska 1919 — pa je jugoslovska delegacija na čelu z dr. Trumbičem v svojem memorandumu

Pa to ni tako ažno; imenit-
nejša in takšnega recimo li-
beralnega fašista vrednega je
njegova izjava o stališču Ju-
ga. 1936

Jugoslovanski delegat dr. J. Vilfan razkrinkuje hinavsko

skega bloka so več kot tri ure obrazložitev poljskega delegata posreden napad, pa ni za Sovjetski Schumanov načrt. Sovjetski delegat Arutjunian je vjetstvo zvezo nobena ovira za vzdrževanje čeprav omerjenih kaznoval znova, da je namen vodnoevropskih držav proti Ju. trgovinskih odnosov s tema dr-

Komisija je tudi razpravljala o poročilu odbora za električno energijo. Včeraj je komisija začela obravnavati poročilo odbora za industrijo in trgovino.

porablja Sovjetska zveza: proti državam sovjetskega bloka, rekel, da Sovjetska zveza v različnih oblikah, zlasti pa v obliki, takih, imenovanih, prekinitve gospodarskih odnosov z Jugoslavijo. Sovjetski delegat, ki se hoče tu pokazati kot zagovornik politike za o-

Jugoslovanski delegat dr. Jože Vilfan je poudaril, da jugoslovanska vlada ne bo sprejela politiko proti Sovjetski zvezi. Toda ta «sovražna politika» je v tem, da Jugoslavija ni hotela sprejeti diktata Sovjetske zve-

...drujcu pozitivno in zadovoljivo, čeprav se ne vidi razloga, zakaj bi delali razliko med zahodnoevropsko in vzhodnoevropsko industrijo jekla. Naboji ki včasih pridejo iz tujine, so sicer kake zvezce. Ne maram se ustavljati pri absurdnih trditvah sovjetskega delegata, češ da je Amerika povzročila prekinitev gospodarskih odnosov z Jugoslavijo. Čeprav je bilo v Jugoslaviji do sporazuma, medtem se je tajništvo posvetovalo s prizadetimi vladami o potrebi sklicanja nove konference in o po-

mi množicami več škodovala kot koristila - Kominformisti, ki v

redvsem desnice, dobili deset sedežev več in s tem enako število poslancev kot kominformisti. Vendar demokristjanski uspeh ni prepričal, da bi se vnaprej razpolagala s presedzi za izvoz.

Pred zaključkom dopoldanske seje je sovjetski delegat Arutjunjan govoril o poročilu

se volilne udeležbe na parlamentarnih volitvah (preko 90.000 volilcev več). Kominternisti so pridobili nekako separatistično ali vsaj avtonomistično usmerjenimi množicami več škodovala kot koristila (za avtonomijo se zavzema na sovjetskega delegata namenjen notranjim potrebam propagande držav sovjetskega bloka. Beograjska "Borba" piše, da

pravem ohranili pozicijo od rejsnjih pokrajinskih volitev. eprav so v odstotkih nekoliko azadovali, so dobili en sedež

čelnikov delegacij je Titoni 15. septembra 1919 postavil sledeči predlog: Reka z okolice

Vprašanje pa je, ali bodo komunisti to pot hoteli, potegniti z demokristjani, ali pa bodo šli z MSI.

Gonella izjavil, da o tem pred
volitvami med strankami koalici-
je ni bil sklenjen noben spor-
azum. Kot znano, je pred dne-

med ostalimi je navedel, da se je državni višeci dolg v prvih devetih mesecih tekočega proračunskega leta povečal za skoraj 197 milijard lir in višino

POZIV SLOVENSKE JAVNOSTI

Pozivamo naše kulture po letos vsebina ena sama in najbolj izrazita ter pristna ljudska tradicija: narodna noša in plesi, kjer se noša najbolj blestaje izkazuje. Naša tržaška narodna noša bo tu enakovredna in se prva blestala v skupni svet ostalih slovenskih in jugoslovanskih, ki jih je kulturni svet priznal za ene izmed najlepših, kar jih svet pozna.

V tisoletjih svoje preteklosti je tudi naš najpristnejši ljudski umetniški okus oblikoval potrebno oblačilo za vsake dan in za vsako priložnost. Stara ljudska noša, rajanje in plesi običajni so zato že na dan najpristnejši izraz narodne umetnosti in kulturne svojestrastnosti.

Na to veliki dan naj pridejo na svetlo vse narodne noše, prav vse, kar jih je na Tržaškem ozemlju, da pokaže njihovo lepoto, koliko jih je in tudi, da jim izkazuje moč časa in v spoštovanje, ki ga vedno dolgujemo tej častilji dediščini. Pozivamo in vabimo torej vse, ki noše imajo, da se slavi, udeležijo oblačil vane.

Pri vrednosti, ki jo ima vsaka narodna noša, bi bilo dobro odneč ponabljati in pozivati, da jih varujemo kot dragoceno dediščino. Vendar je potrebno se mnogokoli opominjati, da je to dragoceno, ki naj se ohranja v rodni in v rodu. Se sedaj imamo primere, da hoteče naše stare matice pokopane v častilji narodni noši, ki je bila njihovo svatovsko oblačilo. Enkrat za vedno morajo prepričati naš zavedni in kulturni ljudje, da preneha ta nesrečna tradicija, ki nam je povzročila to ogromno kulturno škodo. Niti ena narodna noša ne sme več v grob! — to mora biti naše gesto.

Take naše matice je treba prepričati, da morajo naše narodne noše živeti, se prenašati iz roda v rod in da je to njihova največja čast, da se pokažejo ob vsaki priliki in varujejo našo kulturno veličino in obstoj. Ako to ne zaleže in ne vpliv vseh uglednih, domačih in oddaljenih osebnosti, naj pa mora obveljati tizen in zdrav razum naših zavednih ljudi. Nobena tudi testamentarna odločitev, ki obsoja narodno nošo na uničenje, ni veljavna in ne sme veljati! Narodna noša je umetnina, proizvod ljudskega genija in tako je obča, javna last in nobena osebna volja in imenitost nima pravice, da jo uniči, ocloni in izlomi. Ako poziciji zakonski predpisi teh naših ljudskih umetnin ne delujejo, je to le naš kričec dokaz več, kako nekulturni in noravni odnos imajo italijanske šovinistične oblasti, ob podpiranju zvestih rogovov od vseh slovenskih narodnih in ljudskih vrednot ter dobrin. Nam je taka soraznost toliko večja spodbuda, potreba in dolžnost, da jih varujemo na vsako pobudo in z lastno pomočjo.

Ako je lastnik iz kakršnih koli razlogov primoran, da nošo proda, tedaj poskrbi, da pride vsakek le v roke našim ljudem ali ustanovam, ki znajo ceniti njeno vrednost. Pozivamo zato še enkrat naša prosvetna društva, da podpišejo natančno vse narodne noše v svojem območju, v kolikor tega še niso doslej storila oz. da ga dopolnijo, če opis ni popoln.

Seveda je narodna noša le ena, morda najbolj ogrožena in izročena ljudska umetnostna stvaritev. Nešto je pa še drugih, ki pričajo o stvaritveni geniju slovenskega ljudstva na tem ozemlju. Naša ljudska stvaritvena diha že iz tega ozračja, iz vsakega najmanjšega predmeta naših stvari, kraskih in deloma mestnih domov, iz govora, čustvovanja, ravnanja in težen naših ljudi. Niče se še ni potrdilo — razen nekaj redkih izjem — da bi vse to zaznamoval, našel, popisal in proučil. V svojem sorazmernem šovinističnem besu pa si nekateri prizadevajo, da bi nam to uničili, uničili ali si celo na sleparski način prilastili, le da bi spravi s tega sleherni sled njihovim imperalističnim namenom. To sovražno namerno uničevanje moramo odsej vsekar oporekati. A ne le to. Moderni duhovni in tehnični napredek kot tudi z ob časa uničujejo vse te častilje in uničujejo in uniformirajo zunanje lice naše zemlje s kdo ve od kje prinesenimi vzori, ki imajo z našimi le malo ali nič zveze.

Naša velika narodna in ljudska dolžnost je, da vse nam izročene proizvode ljudskega duha varujemo, ohranimo pred uničenjem in jih prilagodimo, kjer je potrebna naša sedanjemu napredku. Pa naj gre pri tem za vse stavne posebnosti naših domov, hiš, gospodarskih zgradb, s svojimi stvaritvami kraskimi škrlatnimi steklenimi ali za vse arhitekturne posebnosti n. pr. za krške ekalone, kamnite vratne in okenske podboje, stara ognjišča, vodnjake, borjace, obalačarje... Enako ljubosumno moramo paziti na še preostale predmete domače krške hiše: stare mize, stole, krnjice, omare, postelje — ležišča, zbirke, orodja za vsa naša vsakdanja dela, bodisi na polju (za vse panoge: vinogradništvo, živinorejo, sadjarstvo — še posebno so zanimivi ostanki starega načina gojitve oljk — in vrtinarstva), doma in na ulici: posode, orodja, kuhinjske stvari, toliko po naši dolžnosti: obdelovanje. Dalje moramo opaziti vse najrazličnejše izdelke domače umetne obrti: v dopolnilo ke narodni noši vse vrste nakita, stare ovratnice, prstane, zapetnice, ušane, pame ter vse najrazličnejše ostanki starega slovenskega življenja, na domovih, znamenjih, cerkvah, gospodarskih zgradbah, panjih, orodjih: nazdižne slike, slike na lesene predmete — rezbarije, kamnite klesarske izdelke, samostojne ali vidane s stavbinimi elementi. Prav tako moramo čuvati ostanki starih papirjev, zapiskov, knjig, družinskih dokumentov, vseh vrst listin, javnih in zasebnih.

Kako je treba ravnati z vsemi temi stvarmi? Predvsem v spoštovanjem in previdnosti, ki gre vsem dragocenim preostalim redkostim, ki dokazujejo, ustvarjalni duh naših prednikov ter s težnjo, da jih ohranimo. Pri gradnjah težimo, da jih ohranimo čim bolj pristne, čeprav jih popravljamo ali prizidujemo. Ako bi sami ne zmogli, dokličimo preko naših prosvetnih društev ali drugih organizacij naše arhitekture, predvsem podpisani odsek. Glede vseh ostalih predmetov pa: hranite jih ljubosumno, izročajte jih svojemu potomstvu, ki ga je treba učiti spoštovati narodno dediščino. Na noben način pa jih ne smemo nikdar izročiti, za nobeno ceno, kakim spekulantskim zbiralcem, prekupevalcem itd., domačin ali tujim, ki so nam napravili že dostojno ogroženo, nevarno škodo. Zepenili so nam najdragocenejša in cenili najlepše v mesta Trst, Gorico, na Dunaj, posebno pa v Italijo ali celo preko alpe. Če se kaj hoče ali mora oddati, naj gre zanesljivo v roke naših ljudi in ustanov, ki to znajo ceniti in hraniti po svojem ustroju in namenu.

V Trstu, dne 2. junija 1951.

ODSEK ZA ZGODOVINO IN ETNOGRAFIJO PRI NARODNI STUDIJSKI KNJIZNICI V TRSTU

Z nastopa nabrežinske dramske družine

Dramska družina »Igo Gruden« iz Nabrežine je letos pripravila Fodorovo komedijo »Maturan«. Mladi igralci so vložili veliko truda v delo, zato jim je tudi vesela trojčanka dobro uspela.

GORIŠKIM VOLIVCEM IN VOLIVKAM!

Kaj mora vedeti volivec

Prvo, kar morata vedeti in česar se morata zavedati volivec in volivka: Absolutna in sveta dolžnost, ki jo ima vsakdo do sebe in skupnosti, je ta, da mora voliti. Tu ni izgovora. Če je bolan ali hrom, bo poskrbel, da ga preneso na volišče.

Predsednik volišča, ki je uradno imenovan, ustanovi volilni urad za dan volitev ob 6. uri zjutraj. Zadevne formalnosti, ureditve glasovnic in drugih spisov, so še precej obširne, tako da jih treba računati, da pred 7. uro zjutraj volilci ne bodo pripuščeni za volišče. Volišče je nepretrgoma odprto vse dan do 22. ure. Tedaj se zapre: kdor je ob tej uri notri, se voli.

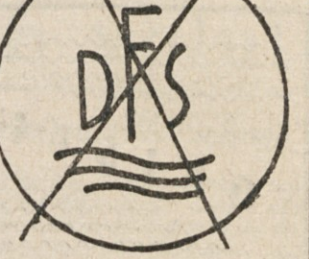
Na vsak način pa je priporočljivo, da je volivec (volivka) zgodaj na mestu, kar ima potem dan prost za druge opravke.

Volivec mora prineseti s seboj:

1. Volilno pozivnico (certifikat), ki mu jo je dostavila občina. Kdor te pozivnice ne dobi na dom

POKRAJINSKE VOLITVE:

V OSMIH VOLILNIH OKROŽJH

V KRMINSKEM OKROŽJU

Naši veliki impresionisti — Grohar, Jakopič, Jama, Sternen, da navedem najvidnejše — so naredili, kot se pravi, za čuda malo šole. Dvignili so, kot je dvigala generacija Ivana Cankarja v literaturi, slovensko umetnost na evropsko raven, toda izrazitih učencev pravzaprav niso imeli (kot ni je bilo, da na pr. Jakopič zaustavi enega samega pravlega učence) in se ta ni po rodu (Slovenec). Pred nekaj dnevi sem imel priložnost slišati, kako je pesnik Tone Vodnik ob svoji peldesetletnici zelo nazorno orisal ostri prelom med generacijama impresionistov in za njimi prihajajočih tako imenovanih ekspresionistov. Dobro bi bilo, da bi umetnostni zgodovinarji približili izjave takih živih prič, da bi se nam ohranili psihološki fundament za razumevanje tega preloma, ali pa da bi jih te žive priče same zapisale.

O slikarju Maksimu Sedeju lahko rečemo podobno, kot smo omenili za Miha Maleša in Staneta Kregarja, da namreč slika v nekaterih dialektičnih opozicijah na naše impresioniste. To pa je tudi edino, kar ga veže z omenjenima slikarjema. Kajti tudi Sedej je slikarstvo samostojno umetnik s svojim zelo ostro začrtanim svetom, ki ga z veliko vestnostjo in ljubeznivostjo izražalje in postopoma razvijalje in razširjal. Če so impresionisti jemali izhodišče za svojo umetnost v individualni interpretaciji zunanje sveta, ki ga so pustili učinkovati nase v njegovih barvnih in svetlobnih efektih, in so se kot taki predvsem posvečali krajinarstvu (razen morda Sternen), pa jemlje Sedej kot iz ekspresionistične koncepcije izhajajoč

najkasneje do 5. junija, naj jo gre reklamirati na občino. Volivec se mora seveda predstaviti na volišču, ki je označeno na volilni pozivnici.

2. Osebo izkaznico ali drugo izkaznico, ki je izdana od katerega javnega urada (polni list, poštna izkaznica, orožni list itd.). Vsaka izkaznica pa mora biti opremljena s sliko naslovnika.

Kdor je brez vsake izkaznice, naj gre kljub temu na volišče: a v tem primeru naj naprosi drugega volivca, ki ima svoje listine v redu, da ga spremlja in potrdi predsednik volišča njegovo istovetnost. To je vse, kar se zahteva od volivca. Prepovedano je priti na volišče z orožjem: tudi navadna palica je nedopustna. Priporočamo pa, da se vsakdo praznično obleče, kajti volilni akt je svečano izvrševanje važne državljanske pravice.

Volivec dobi od predsednika volilnega urada glasovnico in črtni svinčnik ter nato MORA ITI v kabino. Glas, ki je oddan kakorkoli izven kabine, je neveljaven. V kabini naj se ne zdržuje, temveč raj hitro opravi svoj posel. Razgane glasovnico ter s svinčnikom, ki mu ga je dal predsednik, potegne pooseben križ na mestu, ki ga bomo takoj opisali: nato glasovnico zgane in zapre ter s svinčnikom vredi, vrne predsedniku.

Glede načina, kako se voli, dopušča zakon nekoliko možnosti. Naši volivci pa naj se strogo držijo naslednjega postopka:

1. Zadrževanje posevni križ napravi izključno s črtnim svinčnikom, ki ti ga je izročil predsednik! Ne rabi torej svojega svinčnika, se manj na svoje navadno pero!
2. PRI OBČINSKIH VOLITVAH. (Doberdob, Sovodnje, Števerjan) prečrtaj z omejenim križem mali kvadrat na vrhu glasovnice z vrhu znaka kandidatne liste, ki nosi siglo DFS. Držimo se ostalih tega načina, ceravno bi bil glas veljaven tudi, če volivec prečrta sam znak ali pa oboje: znak in omejen kvadrat.
3. PRI PROVINCIALNIH VOLITVAH pa poteg-

ni križ čez znak kandidata, katerega voliš. Naš znak — DFS — je v vseh petih volilnih okrožjih Gorice na prvem mestu in je nemogoča vsaka zmotla. Ravno tako je na prvem mestu v volilnih okrožjih Kopriva pri Korminu (Števerjan) in Gradiška (Sovodnje), medtem ko je v okrožju Poljan-Redupigla (Doberdob) na drugem mestu. V volilnem okrožju Krmin (Cormons) je znak za kandidata Hrovatstva, katerega bomo volili, njlva s sejalcem, ravno tako na drugem mestu. Torej: Držimo se tega, da prečrtamo le znak DFS odnošeno njivo s sejalcem! Le mimogrede omenimo, da je glas tudi veljaven,

OBČINSKE VOLITVE:

DOBERDOB

SOVODNJE

ŠTEVERJAN

KAJ MISLIJO ČLANICE OZN

Ustaški krvniki dvigajo glave

V Argentini uživajo ustaški begunci vso svobodo - Zbirajo se okoli svojega "poglavarja", ki jih pripravlja na "nove dogodke."

II. (Od našega beograjskega dopisnika)

Toda oseba tega nosilca liste vojnih zločincev ne vzbuja toliko zanimanja kakor njegova dela, ki res predstavljajo le uvod v želje, da bi nadaljeval zločine, ki jih je izvrševal v času vojne. Pavelić je na javnih sestankih, na katerih je prisostvovalo do 100 ljudi, pojasnjeval razloge vračanja na politično pozornost, ter dodal, da se »priključujejo za emigracijo ter da bo skoro izbruhnila vojna, a po njej prišla osvoboditev Hrvatske. 5. februarja t. l. je imel Pavelić v mestu Tigre pri Buenos Airesu stanelek ob prisotnosti hrvatskih oboroženih sil in ustaških emigrantov. V svojem dvurnem govoru je izjavil: »Nahajamo se v času svetovnih sprememb,

v katerih bo rešena krivica hrvatskega naroda ter da je potrebno, da se v vsa ustaška emigracija zbere, da bi se enoglasno pripravili za dogodke, ki so na vidiku».

Da bi dočakali ustaški »nove dogodke« pripravljani, jim je izdal Pavelić nalog, naj se sprejemajo argentinskega državljanstva. Tako bi bili brez vsake obveze do te države in bi jo lahko zapustili skadar bi bilo potrebno.

Naravno je, da se delo nekega zločinca nadaljuje, če ga ne ovirajo. Konec preteklega leta je imel 6 sestankov z drugimi pobeglimi ustaškimi voditelji, katere je Jugoslavija zahtevala, ker so vojni zločinci. Izdelal je načrt za delovanje nove ustaške stranke »Hrvatska Državotvorna Stranka«, a pred dvema meseca je formalno tudi vladu z vojnim zločincem Džaferom Kulenovićem na čelu, ki se skriva v Siriji. Prav tako so tudi razpravljali o gibanju stranke v vojnim zločincem Džaferom Kulenovićem na čelu, ki se skriva v Siriji. Prav tako so tudi razpravljali o gibanju stranke v vojnim zločincem Džaferom Kulenovićem na čelu, ki se skriva v Siriji.

Kakršna ironija, če pomislimo, da se vse to dogaja v prestolnici neke velike države — članice Združenih narodov!

Poglejmo samo nekoliko dokumentov, verodostojnih fotografij in posnetkov takega dela, ki pričajo dovolj: sl. 1. Namišljeno protokolno obvestilo poglavarja Neodvisne države o ustanovitvi stranke, a nato Pavelić pristane s podpisom, ki se prav malo razlikuje od »Gott mit uns«. Sl. 2. »Program« stranke, katerega ni treba posebej komentirati ter uvod v »program«, katerega je lastnoročno napisal »poglavar« pod naslovom »Klic krvi« (sl. 3): v njem je v vsaki drugi vrsti napisana beseda kri in samo kri, kot najbolj jasn simbol »poglavarja«, polpolnjen v krvi in ne naslovljen z njo.

Toda to ni tajno, pristajati brez obotavljanja podpisujejo. Zbirajo se okrog edinega preživlega firerja neke vlad Osi, ter se pripravljajo, da bi nadaljevali začeto delo, pokoli v Jasenovcu, Sanskem mestu in drugod, kjer so pobili nad pol milijona nedolžnih ljudi na najbolj divjaške načine, ki so enaki ali celo prekašajo zločine iz druge svetovne vojne.

Ko je pred kratkim neki časopis objavil sliko, ki prikazuje zločine nekaterih Južnih Kosov »ar« pabiljivcem — nekaj krvnikov z osekanimi glavami svojih žrtev, je svet kričal v osem in v osem, da se zločina tega naroda, ki nedolžno trpi. Toda kaj bodo rekli, ko se mu pove, da to ni največji zločin, vsekakor pa ne prvi. Mogote sose zglejdati prav na dogodkih iz preminule vladne neke eneodvisne fašistične države, v kateri krvniki, kakor prikazuje slika v večerajšnji številki našega dnevnika, v neizmerno sadizmu kažejo na glavo svoje usmrčene žrtve. A slika je pristen prizor samo enega pokolja v vasi Drakulić v Bosni in Hercegovini, zločin tistih, ki se pripravljajo na nove dogodke. Oni se medtem neovirano in enako nasmejanje že naprej zbirajo okoli svojega »poglavarja«, ki se pripravljajo nadaljevati delo, kakor je en učili: »So mogote nekateri, ki ne razumejo našega ustaškega jezika. Toda jaz vem, da ga vi znate, in da boste znali z njim govoriti v jeziku, ki ga bodo oni razumeli».

Povampirjenje teh starih zločinskih prizadevanj gotovo danes ne bo preplahilo jugoslovanskih narodov. Toda, kar jugoslovanski narodi hočejo, je to, da se onemogoči to zasmehovanje ljudskega dostojanstva ter da se vojni zločinci, kakor so to sprejeli svobodne države, tudi izroče vladni tiste dežele, kjer so svoje zločine izvrševali.

R. R.

POGLAVAR NEZAVISNE DRŽAVE HRVATSKE DRU ANTI PAVELIČU

VIERNI HRVATSKOJ DRŽAVNOJ NEZAVISNOSTI U RADU I NASTOJANJU DA HRVATSKI NAROD BUDE MOGAO CIM PRIJE PONOVNO IZVRŠAVATI SVOJ SUVERENITET U SVOJOJ VLASTITOJ DRŽAVI. SAORČUJEMO VAM DA SMO POKRENULI ORGANIZACIJU HRVATSKE DRŽAVOTVORNE STRANKE. KOJO JE ČILJ DRŽAVA HRVATSKA I U NJOJ PODPUNA SLOBODA HRVATSKOG NARODA. VIERUJEMO DA CE ČESTITI HRVATI. GDIEGOD SE ONI NALAZILI. SVOJSKI PODUPRIJETI OVU HRVATSKU BORBU. OPANI VAM

POKRETAČI HRVATSKE DRŽAVOTVORNE STRANKE STUDENT 1949

POKRETAČIMA

HRVATSKE DRŽAVOTVORNE STRANKE

SVAKA DELATNOST. KOJA IMA ZA ČILJ SLOBODU HRVATSKOG NARODA I NEZAVISNOST DRŽAVE HRVATSKE. BUDI POZDRAVLJENA I BLAGOSLOVLJENA!

TEŽKE ŽRTVE. ŠTO IH JE HRVATSKI NAROD DAO ZA SVOJU SAMOSTALNOST. NE CE BITI UZALUDNE. BOKGOD IMA HRVATA. KOJI SU SPREMNI I DALJE NADITI ZA NAVIŠE IDEALE: SLOBODU NARODA I DRŽAVNU NEZAVISNOST. TAKOV RAD NE MOZE BITI BEZ USPEHA.

NEKA VAM BUDE NA POMOCI BOG I HRVATI!

PROSINAC 1949. ANTE PAVELIĆ V. R.

Sl. št. 1

Poziv Hrvatske Državotvorne Stranke, katere cilj je samostojna Hrvatska, je bil poslan novembra 1949 tudi »poglavniku« Paveliću, ki je stranko blagoslovil s stariim ustaškim pozdravom »Bog in Hrvat«.

Program Hrvatske Državotvorne Stranke

HRVATSKA DRŽAVOTVORNA STRANKA JE STRANKA HRVATSKE DRŽAVNE NEZAVISNOSTI. STI PROGRAM HRVATSKE DRŽAVOTVORNE STRANKE TEMELJI SE NA OVIM NAČELIMA:

- a) HRVATSKI JE NAROD SAMOSVOJNA NARODNA JEDINICA: ON JE NAROD SAM PO SEBI. TE U NARODNOSTMOM SMISLU NI ISTOVJETAN NI S JEDNIM DRUGIM NARODOM. NITI JE DIO BLO KOJEJ DRUGOG NARODA.
- b) HRVATSKI NAROD IMA PRAVO NA PODPUNI SUVERENITET I DRŽAVNU NEZAVISNOST NA CILJOKUPNOM HRVATSKOM POVJESTNOM I ETNIČKOM PODRUCJU.
- c) HRVATSKA DRŽAVA TREBA IMATI REPUBLIKANSKI OBLIK VLADAVINE: ONA CE SE ZVATI REPUBLIKA HRVATSKA.
- d) HRVATSKI CE NAROD VRATI USTAVOTVORNU I SVU ZAKONODAVNU VLAST U DRŽAVI PO SVOJIM ZASTUPNICIMA. KOJE CE BRATI U SABOR NA SLOBODNOM IZBORIMA NA TEMELJU OBCEJ. JEDNAKOG I TAJNOG PRAVA GLASA.
- e) DRŽAVNA VLADA ODGOVARA NARODU ZA SVOJ RAD PREKO SABORA.
- f) U DRŽAVI HRVATSKOJ BIT CE ZAJAMCENE OSOBNE. VIERSKE. POLITIČKE I GOSPODARSKE SLOBODE.
- g) SVI STALEJ TVORE SKLADNU NARODNU CILJINU: ONI SU ZA SKLADAN RAZVOJ I NAPREDAK HRVATSKOG NARODA JEDNAKO VAŽNI. ALI JE SELJACTVO I RADNICTVO — KARO FI-ZICKO. TAKO I UMNO — GLAVNI IZVOR. PA PHEMA TOME I GLAVNI NOSILAC I VRŠILAC SVAKE VLASTI U DRŽAVI HRVATSKOJ.

Sl. št. 2

Hrvatska Državotvorna Stranka, naslednica ustaške, je izdelala tudi svoj program, ki se prav nič ne razlikuje od programa hrvaških fašistov. Posebno poudarja, samobitnost hrvaškega naroda, podobno kot so v času NDH ustaši trdili, da niso Slovani, temveč potomci Gotov

R. R.

Hrvatska Državotvorna Stranka

ZOV KRVI

PROGLAS HRVATSKE DRŽAVOTVORNE STRANKE

O D ognjišta do ognjišta, od kuće do kuće, od sela do sela, od grada do grada, od grada do grada i od kuhinje do kuhinje šiljem cele hrvatske. Zovite odjekuje zov hrvatske krvi. Krv, toliko puta protvorena na bojišnim poljima u obrani Domovine i naroda; krvi, rika krvi, protlele na stratištima, na koja je neprijatelj hukao i lude i žene, starije i djecu u Domovini i izvan nje, i na koje ih vuče još uvijek u Domovini, kojom hrvatski zvezicom obratnoću, ljudskim bjesnilom i djevoletkom mrvnjom.

Odjekuje zov krvi, što teče u žilama hrvatske pokolenja, što je teku u žilama predje, i što će još teći u žilama budućih pokolenja, koja će nastaviti životni put obitelji i neumrlivosti hrvatskoga naroda na hrvatskoj zemlji, masama i krvi natopljenoj, starom i novom slavom besprizernoga junačva obasjanog, znojem i trudom dugih pokolenja podignutim i hrvatske vlastite, hrvatskom rodu prirodne prosvjetne i uljudne sposobnosti i darovitosti iznad razine mnogih naroda uzvišene. Odjekuje zov krvi.

— Hrvati, ljudi i žene, borci i radoljubi, učenici i nauki, snani i slab, mali i veliki, svi ste van vese

Sl. št. 3

Proglas Hrvatske Državotvorne Stranke govori o krvi, ki je zalila domovino. Kri nedolžnih je tekla v potokih po Hrvatski, Srbiji, Bosni in Hercegovini, po vsej jugoslovanski zemlji. In ker imajo jugoslovanski narodi dovolj krvi, so obracnuli s svojimi krvniki in jim ne bodo dovolili, da bi stopili več na njihova tla — razen kot obloženci

MAKSIM SEDEJ V GALERIJ "SCORPIONE"

umetnik svoje izhodišče v prikazovanju lastnih in preko teh tudi tujih psihičnih stanj ter se kot tak posveča predvsem upodabljanju človeka oziroma figurinalnih kompozicij. V predmetnem pogledu je Sedej izredno tankočuten upodabljalec intimnega človeškega sveta, predvsem svoje najpogostejše okolice, svoje rodne, svoje žene, svojih otrok in tudi samega sebe. Toda kolikšna pestrost se nam pokaže v tem tesno začrtanem svetu, ki nam ga umetnik priprava skozi svoj dušeslovno izostren in prefinjen drobnogled! Sedejveva umetnost ni lahko dostopna umetnost. Da prirokinje v njen skoraj magično čarobni svet, se moraš pri opazovanju njegovih slik prepustiti poglabljanju in kontemplaciji, najti moraš v njih skozi katero se postopoma vrineš vanj. Kajti zdi se, kot da bi bil Sedej ne samo zelo rahločuten, marveč tudi nenačuden smrečljiv umetnik, ki se gledalci le z največjo diskretnostjo razkriva. V tem po sledu je prav tako zadržan v obliki kot v barvi.

Na razstavi vidimo slike iz dveh različnih Sedejevih faz, med katerimi leži malone celo desetletje. Ljubitelju slovenske pri posebej Sedejeve umetnosti bo v veselje ponovno gledati njegova dva fino obdelana »interieurja« z ženo in otrokoma okrog mize, dalje »Podoba slikarjeve žene«, »Damo v modrem«, slikarja in njegovo ženo »V gostilni« (slike so od leta 1937 do leta 1941). Ti prikazi nam razkrijejo, da Sedej pri njegovem delu deluje z zelo čim vrtom v roki in druga, ki

obrisih prikazujejo Sedeja izpred desetih, petnajstih let. Ostalih devet let je iz let 1950 in 1951. Sedej si je ostal zvest v temati, v oblikovanju figur, v osnovah kompozicije in v barvi intonacij, čeprav je vse to znatno razširil. Vendar pomenijo ta največja dela, da ne samo pomemben vzpon, marveč v nekem smislu celo precejšen skok v reko izrazitejši barvitosti in izrazno mnogoljubnosti. Poglejmo njegove nove »Artiste« (kajti svet glumačev je bil Sedeju že od nekdaj priljubljen) I in II. Na prvi sliki vidimo deklico v čipmami na ramenih, ki sedi po žensko na belem, šarastem cirkuškem konju, v belih plesnih sandalnih, in drži odločen v roki. Njen pogled je z glavo vred obrnjen nazaj k barunkinji s pisčalko v rokah. Pod konjem sedi na stolčku klovn s harmoniko, konja pa drži za uzo fant v cirkuškem trikotju. Cirkuški poni nakazuje z elegantno kretljivo desne prednje noge plesni korak. Koliko reke fine tajfinske dinamike je v tem tako zadržanem prizoru! To je svet, tuj in vendar tako intimno blizek, poln neke čarobne fantastike, kakor upodobi rekeh nam vsem znanih mladeniških sanj.

Svojevrsna je tudi slika »Ribičev«. To človeške figure ob morju, ta starec, ki ravna ribiško mrežo, fant, ki ga gleda pri njegovem delu, deklica z roko v svet, tuj in vendar tako intimno blizek, poln neke čarobne fantastike, kakor upodobi rekeh nam vsem znanih mladeniških sanj.

Zapisal bom morda na prvi pogled skoraj preveč drzno besedo, če namreč rečem, da umetnik nekatere Sedejeve figurinalne kompozicije skoraj kot nekakšna »etihožija«, »etihožija« kajpada samo v slovenskem oziroma nemškem pomenu besede (Sillbeben), kajti romanški narodi pravijo ložitijem »matura mortis«, in to se seveda ne more tikati Sedejevih umo-

